

بزوتنهوهی ژنانی کوردستانی عێراق، ئیرادهیه کی نیره موو کانه

(له وهلام به تهوهرهیه کی سایتی ژنانه دا)

رۆزا حسین*

ژنانه:

1. ئیراده سیفهتی بنه رتهی هه ر تاکیکه و رۆلی ههیه له بیکهینانی که سایه تی مرۆفدا، تاک به بی ئیراده بوونه وهریکی لاواز و ناکارایه. هایدگه ر ده لئ: زمان خانووی بوونه، زیاده رۆیی نییه گه ر بلتین ئیراده خانووی بوونه، چونکه به ئیراده زمانیش دروست ده بیت.

ئایا به لای تۆوه چه مکی ئیراده چی ده گه به نیت؟

2. ژنی کورد تا چی رادهیه ک توانیوه تی ببیته خاوه نی ئیراده ی خۆی بۆ چاره سه ر کرنی کتسه گشتی و تاییه تیه کانی؟

3. به رای به ریزت گه ر ژنی کورد خاوه نی ئیراده ی خۆی نییه، ئایا چۆن ده توانیت ببیته خاوه نی ئه و سیفه ته بنه رتهیه؟

له وه نه چیت چوارچێوه ی هه ریه ک له پرسیا ره کان له فراوانی و به رته سکیدا جیاوازی ن. پرسیا ری یه که م چوارچێوه یه کی ئه بسترا کتی ههیه و ره هه نده بنه رتهیه که ی ره هه ندیکی فه لسه فی نه نترۆپۆلۆژییه. دووهم و سییه میش دیا ره زیاتر کۆنکریت و له دزخی کۆمه لایه تی-سیاسی ژیا نی ژنی کورد ده درۆن.

هه رچی پرسیا ری یه که مه، قولاییه فه لسه فییه کانی ئه و مه سه له یه له توانادا نابیت له باسکی وا چه ند لاپه ره ییدا سه ر که وتوا نه پشکترئ، ئه مه نه گه ر پشکینی له توانای ئیمه دا بیت.

بۆ پرسیا ری دووهم و سییه میش، وا پیده چیت چه مکی "ئیراده" له سیاقی پرسیا ره کاندایه لاله ت له باهه تیکی ده ستیشانکرا و نه که ن. له پرسیا ری یه که مدا "ئیراده سیفه تی بنه رته ی هه ر تاکیکه" و له سییه میشدا ئیمکانی ههیه "ژنی کورد خاوه نی ئیراده ی خۆی نه بیت!"

به لام له گه ل نه وه شدا ئه وه دیا ره که زیاتر پرسیا ره سه بهاره ت به ناماده یی و وجودی ژنه وه ک تاکیک له ناو خیزان و کۆمه لگادا و ئینجاش سه بهاره ت به هاته پشوه ی-Engagement ی ئه وه بۆ ده خاله تیکی کارا له په یوه ند به کیشه ی خزیه وه وه ک کانییکی به "زه عیفه" کراو.

بۆ ئه وه ی باسه که له نیوان چه ند میحوه ریکی دوور له یه ک و جیاوازا دیا ره ت نه بیت، باشتره قسه کاغان به ده وری مه سه له ی بزوتنه وه ی ژنان له کوردستان و ناماده یی ئیراده ی فیمینیسیتیا نه ی ژنی کورددا چر بکه یه وه وه له یوه چه ند پیویست بکات بیچینه سه ر باسه کانی تر دا.

بزوتنه وه ی ژنان له کوردستاندا، چی پش راپه رینی 1991، که تا ناسنی نه بوون لاواز و نادیا ر بوو، وه چی دوا ی راپه رینیش هه میشه وه ک موخه قیکی ته واو که ری ره وتی سیاسی شۆرشگێری ناو کۆمه لگای کوردی بووه. بۆ ئینساف ئیمه نه بیت دان به وه دا بنین که سه ره له دانی سه ره تاکانی بزوتنه وه ی ژنان به عه زم و ئیراده ی فیمینستانه وه له کوردستاندا له سه ر ده ستی مارکسیسته کان و به رینۆتی تیۆری مارکسیزم له سه ر ده ستی حیزبی شیوعی و ئینجاش به شیوه یه کی رادیکالانه تر له سه ر ده ستی کۆمونیسته کان له کۆتایی هه شتا کاندایه لاوازی و به نه یی و ئینجاش له دوا ی راپه رین به شیوه ی ناشکرا و ریکخراو

سهریبه‌لدا. به له‌به‌رچاو‌گرتنی‌نه‌وش‌که‌هیزی‌بزوونته‌ری‌ئیراده‌ی‌فیمینستیانه‌ی‌نهم‌گروو‌په‌ش‌له‌ژنان‌له‌ناید‌لؤلؤ‌ژبایه‌کی‌دیاریکراو‌و‌بزوونته‌وه‌یه‌کی‌سیاسیه‌وه‌سهرچاوه‌ی‌ده‌گرت،‌به‌لام‌هیش‌تاش‌له‌کرؤ‌کدا‌جی‌اوازییه‌کی‌نه‌وعی‌هه‌یه‌له‌گه‌ل‌بزوونته‌وه‌و‌رئیکراوه‌ژنانیه‌کانی‌تردا.‌له‌فرسه‌تی‌تردا‌قسه‌مان‌له‌سه‌ر‌نهم‌باسه‌ده‌بیت.

من‌نهم‌وئ‌خۆم‌بیویرم‌له‌وه‌ی‌که‌نهم‌بزوونته‌وه‌و‌رئیکراوانه‌ی‌دوایی‌به‌بزوونته‌وه‌و‌رئیکراوی‌ژنان‌یان‌"فیمینستی"‌ناو‌به‌رم.‌چونکه‌زۆر‌به‌ساده‌یی‌نه‌وان‌به‌ئیراده‌ی‌هیزیکی‌سیاسی‌و‌وه‌بۆ‌خزمه‌ت‌به‌حیزیکی‌دیاریکراو‌و‌کیشه‌یه‌کی‌دیاریکراوی‌جیاتر‌له‌کیشه‌ی‌ژنان‌دروستکراون‌و‌به‌تبعیه‌تی‌حالی‌ش‌له‌کرده‌وه‌دا‌خزمه‌ت‌به‌و‌کیشه‌جی‌اوازه‌و‌به‌و‌حیزبه‌دیاریکراوه‌له‌کاره‌کانیاندا‌نه‌وله‌ویه‌تی‌هه‌یه.‌نه‌ک‌هه‌ر‌نه‌وله‌ویه‌ت،‌به‌لکو‌زۆر‌به‌یان‌حیکمه‌تی‌دروست‌بوونیان‌له‌پیناو‌جله‌و‌کردنی‌بزوونته‌وه‌ی‌ژنان‌و‌بزوونته‌وه‌ی‌فیمینزمدا‌یه.‌خۆ‌نه‌گه‌ر‌بمانه‌ویت‌و‌وردتر‌ته‌شخسیان‌بکه‌ین‌نه‌وه‌نه‌توانین‌بلین‌که‌جگه‌له‌کۆمیتیه‌کی‌حیزی‌بۆ‌نه‌ندامگیری‌و‌نفوز‌په‌یدا‌کردن‌بۆ‌حیزب‌له‌نیو‌ژناندا‌هیچی‌تر‌نین.‌گه‌ر‌نهم‌راستیانه‌له‌حیکمه‌تی‌دروست‌بوونی‌نه‌واندا‌له‌به‌رچاو‌نه‌گرین،‌نه‌وا‌وه‌ک‌کۆمیدیا‌یه‌کی‌زۆر‌عه‌نتیکه‌دینه‌به‌رچاو‌کاتیک‌ده‌بینین‌ته‌نانه‌ت‌بزوونته‌وه‌ی‌ئیسلامی‌و‌یه‌کگرتووی‌ئیسلامی‌و‌هه‌ندیک‌گروپی‌تری‌چه‌شنی‌نه‌وان‌رئیکراوی‌"خه‌بانکه‌ر‌بۆ‌مافی‌ژنان‌یان‌هه‌یه‌!‌نهمه‌سه‌رباری‌نه‌وه‌ی‌که‌خۆی‌له‌خۆیدا‌مه‌سخه‌ره‌یه‌که‌به‌بزوونته‌وه‌ی‌ژنان،‌ئینجا‌کرده‌وه‌ی‌به‌ره‌یه‌کی‌کاریگه‌ریشه‌بۆ‌سه‌نگه‌ر‌گرتن‌به‌رامبه‌ر‌به‌و‌بزوونته‌وه‌یه.

من‌نه‌زام‌که‌له‌م‌سالانه‌ی‌دوایدا‌ژنان‌بۆ‌نهمه‌ناو‌یه‌کی‌نافره‌تانی‌کوردستان‌و‌یه‌کی‌ژنانی‌کوردستان‌که‌م‌و‌زۆر‌ده‌ستیان‌بۆ‌موباده‌ره‌و‌داواکاری‌ژنانه‌بردووه.‌به‌لام‌دیسانه‌وه‌زۆر‌به‌ی‌نهم‌کارانه‌ش‌دینه‌مۆی‌به‌رژه‌وه‌ندی‌حیزی‌جولاندوونی.‌نیوه‌بروان،‌خۆ‌هه‌روا‌رئیکه‌وت‌نییه‌که‌پیشیاره‌کانی‌گۆران‌و‌رېفۆرم‌له‌وه‌زعی‌ژناندا‌زیاتر‌له‌نیچیرقان‌بارزانی‌و‌جه‌لال‌تاله‌بانی‌و‌پیاوایی‌تری‌ناو‌حیزبه‌وه‌دین‌تا‌له‌سکرتیر‌و‌هه‌لسوراوانی‌ناو‌نه‌و‌رئیکراوه‌ژنانیه‌وه‌!‌به‌مانایه‌ک‌نابیته‌موباله‌غه‌نه‌گه‌ر‌بلین‌که‌له‌م‌ماوه‌یه‌ی‌دوایدا‌به‌رئیر‌نیچیرقان‌بارزانی‌به‌رچاو‌ترین‌هه‌لسوراوی‌ناو‌بزوونته‌وه‌ی‌داکۆ‌کیکردن‌له‌مافه‌کانی‌ژنان‌بووه‌!‌له‌به‌رامبه‌ر‌نهم‌"پیاوچاکی"‌یه‌ی‌حیزب‌شدا،‌وه‌ک‌نه‌ر‌کیکی‌حیزی،‌رئیکراوه‌ژنانیه‌کانیان‌دریغی‌ناکه‌ن‌له‌گرتنی‌سیمینار‌سه‌باره‌ت‌به‌"چۆنییه‌تی‌ده‌ستگرتن‌به‌سه‌رفکردنی‌ناو"‌و‌هه‌ول‌بۆ‌"گه‌رانه‌وه‌ی‌کورد‌ناواره‌کان‌بۆ‌سه‌ر‌زیدی‌باب‌و‌باپیرانی‌خۆیان"!

ئیمه‌لیره‌دا‌مه‌به‌ستمان‌بۆ‌نه‌هه‌مییه‌ت‌کردنی‌کاری‌له‌و‌چه‌شنه‌نیه،‌به‌لام‌نه‌گه‌ر‌رئیکراویکی‌ژنان‌بیکات‌و‌ووزی‌ژنانیکی‌ناماده‌به‌کاری‌تیا‌به‌خه‌رج‌بدری،‌جیگه‌ی‌ره‌خه‌یه.‌هه‌روه‌ها‌داوای‌من‌نه‌وه‌نییه‌که‌ژنان‌وه‌ک‌که‌سانی‌سیاسی‌ده‌خاله‌ت‌له‌کیشه‌سیاسیه‌کاندا‌نه‌کن.‌به‌لام‌نه‌گه‌ر‌برپاره‌رئیکراویکی‌رئیکراوی‌ژنان‌بیت‌نه‌وا‌ئه‌بیت‌تیا‌یدا‌کار‌بۆ‌نه‌و‌کیشانه‌بکریت‌که‌راسته‌وخۆ‌په‌یوه‌ندیان‌به‌ژنان‌و‌کیشه‌که‌یانه‌وه‌هه‌یه.‌هه‌رچی‌کاری‌سیاسی‌تریشه‌نه‌وا‌ژنانی‌موهتتم‌به‌و‌مه‌سه‌لانه‌نه‌توانن‌له‌شوینی‌تر‌و‌له‌که‌نالی‌تره‌وه‌کاری‌بۆ‌بکه‌ن.‌که‌واته‌نه‌توانین‌بلین‌نه‌گه‌ر‌به‌تایبه‌ت‌له‌سیانزه‌سالی‌را‌بردوودا‌ژماره‌یه‌کی‌زۆری‌ژنان‌به‌ویست‌و‌ئیراده‌به‌که‌وه‌هاتوونه‌ته‌پیشه‌وه،‌نه‌وا‌حیزب‌و‌کیشه‌سیاسیه‌کانی‌ناو‌کۆمه‌لگای‌کوردی‌ووزی‌و‌ئیراده‌که‌یانی‌له‌که‌نالی‌جی‌اواز‌و‌له‌پیناو‌ئامانجی‌جی‌اواز‌له‌ئامانجی‌فیمینستیانه‌به‌خه‌رج‌داوه.‌به‌واتایه‌کی‌تر،‌ئیراده‌ی‌فیمینستیانه‌ی‌زۆر‌به‌ی‌ژنانی‌ناماده‌به‌کاری‌ئیمه‌تائیتستا،‌به‌مانایه‌کی‌مه‌جازی،‌له‌شیوه‌ی‌ئیراده‌یه‌کی‌تیره‌مووکانه‌و‌له‌پیناو‌ئامانجی‌تیره‌مووکانه‌دا‌به‌هه‌ده‌ر‌چووه.

ئیمه‌زۆر‌جار‌شاهیدی‌زۆر‌هه‌ول‌پاکانه‌بۆ‌کردنی‌نهم‌هه‌لو‌ئستانه‌ده‌بین.‌سالانیک‌ئیمه‌پیشیار‌یان‌فشاره‌هینامان‌بۆ‌به‌ره‌لمانی‌کوردستان‌بۆ‌گۆرینی‌یاسای‌کوشتی‌شه‌ره‌ف‌و‌فره‌ژنی‌و‌نیوه‌میرات‌و‌چه‌نان‌ئیه‌انه‌ی‌تری‌دژ‌به‌ژنی‌ناو‌یاساکانی‌سزادان‌و‌باری‌که‌ستیمان،‌له‌ژیر‌ناوی‌ساوایی‌حکومه‌ته‌که‌مان‌و‌ناسکی‌بارودۆ‌خه‌که‌و‌ژیرده‌سته‌یی‌نه‌ته‌وه‌ی‌کورد‌و‌ئینجا‌له‌چاوه‌روانی‌هه‌لکردنی‌گلۆبی‌سه‌وز‌بۆمان‌له‌لایه‌ن‌سه‌رۆک‌و‌سکرتیری‌حیزبه‌کانه‌وه،‌دواخست.

به کورتی حیزب و عقلی حیزبایه تی بری هه ره گه وره ئیراده ئیراده فیمینستیانه ئی ناو کۆمه لگای ئیمه ی په ک خستوه و به شیوه یه کی کوشنده پهرش و بلاوی کردووین. ئیمه حه قه بیرسین که نه گهر ئیمه له ناو بزوتنه وهی ژناندا نامانجی هاو به شمان هه یه، نه ی نه وه موو ریکخراوه جیا جیا و په رته وازه به بۆچی و نه ی بۆچی یه کیتی ژنانی کوردستان و یه کیتی ئافره تانی کوردستان تا ئیستا نه یان توانیوه له خزمهت کیشیه کی ژناندا ته نسیق و کار و پرۆزه ی هاو به شیان هه بیته؟ وهلامی ئهم پرساره زۆر ئاسانه: به کورتی چونکه نه ریککه و تنامه ی نه نقه ره و نه هینه که ی واشینگتون تا ئیستا نه یان توانیوه رق و کینه ی "کاکه و مامه" له یه کتری بره و ئیتیه وه.

من ئیره دا نامه ی زۆر هه ولی باشی هه ندیک له و ریکخراوه ژنایانه به که م برخینم، به لام بۆ نمونه نه گهر له مه سه له یه کی دیاریکراوا هه ل سوپاوانی ناو نه م ریکخراوانه بکه ونه به رده م دوو پایی: به رزه وهندی حیزب، به رزه وهندی بزوتنه وهی یه کسانیه خوازانیه ی ژنان، نه وان کام رینگایان هه لده بژیرن؟ ئیمه به ته جروه دیوانه که به رزه وهندی حیزب به شیوه یه کی نیمچه هه میسه یی پیش خراوه. هه لۆیسته نه وان دنیس له زۆر مه سه له ی په یوه ندادار به پرسی ژندا، هه ر دیسان نه م نه وه وهت پیدانه ی به رزه وهندی حیزبه به لام به شیوه یه کی ناراسته وخۆ.

من بیرم بیته داخوازی ناساندنی تاوانی کوشتی ژن به بیانوی پاککردنه وهی شه ره ف وه ک تاوانی قورس هه ر له سه ره تای قۆناعی دوا ی راپه رین به توندی له ناو ده سه ته یه ک ژنانی چالا کدا پیشیار ده کرا، به لام تا کۆتایی نه وه ده کان نه هاته ناو قسه وه باسی نه م ریکخراوانه وه و بگه ره زۆر جاریش راسته وخۆ و ناراسته وخۆ دژایه تی بیرو که یه کی وایان ده کرد. تابۆی سه ر نه و باسه ش هه روا به ناسانی لای نه م ریکخراوانه لانه چوو تا حیزب خۆی به ره سمی نه یکرد به بریار. دوا ی بوون به بریاریشی ئیجا وه ک ده سه کوه تی حیزب و (حکومه ته که ی حیزب) ریکلامی بۆ کرا. ئیستا ش جه نان داخوازی یه کسانیه خوازانیه ی تر له سه ره دا وه ستاون و ئیمه ش سه رقالی خه بات بۆ به ده سه ته یان فیدرالی و بۆستی سه ره کویه تی "عیراقی هیوا و ناشتی" ن بۆ کوردیکی نه ندای حیزبی خۆمان.

وه نه بی له ده ره وهی نه م ریکخراوانه ژنانی به ئیراده و ناماده به کار نه بن. به لام رۆلی سه لیانه ی عقلی حیزبایه تی زه ره به یه کی وا کوشنده ی له بزوتنه وهی فیمینستی داوه که نه مانیشی وه ک که سانی تاک تاک خستۆته په راویزه وه و ناچار هه ره به که یان په نایه کیان گرتوه و بۆ خۆیان ووتاری گه ردار گه ردار له سایته نه لکترۆنیه کان و له رۆژنامه کاندایا و ده که نه وه. من به مانایه کی به رته سک نه م جۆره ئیراده یه به ئیراده یه کی سه لیبی ناو ده به م چونکه زۆر جار له بیخولقیه ک و له بیزاربوون و کۆلدان به رامبه ر به ده ستیوه ردانی داروخینه رانه ی حیزب له بزوتنه وه که دا په نای بۆ ده بریت. بۆ زیاتر به رجه سه ته کردنه وهی سایکۆلۆجیه تی نه م حاله ته، نه توانم نه وه به نمونه به یمه مه که نوسه ری نه م چهنه دپه ماوه یه ک به ر له ئیستا له ووتاری کدا بانگه وازی بۆ کاری هاو به ش و به کرده وه کرد له و کیشیه یه دا که به کیشیه ی شه ما ناسراوه و داوا ی نه وهی کردبوو که به نامه ته نسیقی کاره کان بکه ین، به لام ئیستا شی له گه لدا بیته جگه له دوو نامه، که یه کیشیه یان نامه ی ده سخۆشانه بوو، هه چی تری بی نه گه بیشت. نه م بیخولقی و بیخولقیه یان به رامبه ر به کاری عه مه لی قسه ی زیاتر هه لده گریته و گه ر پیویست بوو له فرسه تی تر دا دینه وه سه ری.

بۆیه من پیم وانیه که ژنانی کورد بی ئیراده بن. به لام وه ک له سه ره وه و تم ووزهی شو رشگیره ی زۆر یکمان ده سه لات له پیناو خزمه تکردن به خۆیدا لئی زه وتکردووین و زۆر یکشمانی بیخولقی و بی عه زم کردوو.

2004.06.16

rozahusein@yahoo.com

* خۆیند کاری به شی زانسته سیاسییه کان، په بمانگای هارستاد - نه رویج